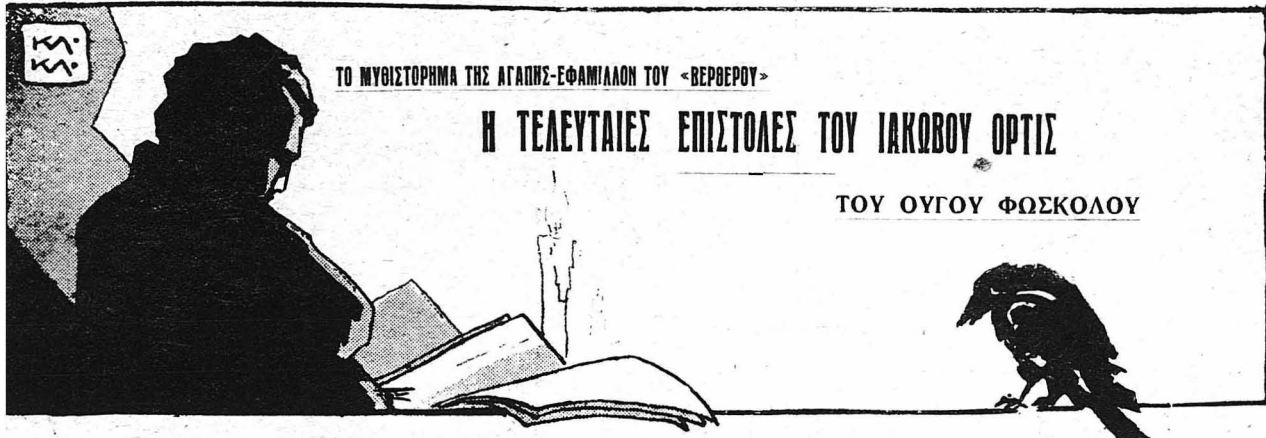

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ-ΕΦΑΜΙΛΙΟΝ ΤΟΥ «ΒΕΡΒΕΡΟΥ»

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΣ ΤΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ ΟΡΤΙΣ

ΤΟΥ ΟΥΓΟΥ ΦΩΣΚΟΛΟΥ

('Επιστολές σταλμένες απ' τόν 'Ιακωβο 'Ορτις στόν Λορέντζο 'Αλδεράνι και στις όποιες εξιστορείται ό περιπαθέςατός έρωσ και ή αυτοκτονία τού γράφοτος).

ΜΕΡΟΣ Α'.

'Επιστολή Ι

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΛΟΦΟΥΣ ΕΥΓΚΑΝΕ'Ι

11 8/βρίοιν 1797

εγάθηκε. 'Η ζωή

'Η πατρίδα μου έθυσιάστηκε πλέον. Τό πάν μας μās έμεινε μόνο για να κλαίμε τη δυστυχία μας. Τό όνομά μου είνε μεταξύ τών προγεγραμμένων, τό ξέρω. Παρηγόρησε τη μητέρα μου. 'Εκάμψηθη από τά δάκρυά της κι άφησα την Βενετία για ν' άποφύγω τις καταδρομές. Δέν θα φύγω όμως μακρύτερα από δω. Σ' έξορκίζω, Λορέντζε, μη επιμένεις σ' αυτό. Θά μείνω έδω. Είμαι μόνος κι έξόρμος, μά τι σημαίνει. 'Η καρδιά μου αρχίζει να θερμαίνεται.

Τί κάνει ή Λάφνη; την φτωγή νέα!... Την άφησά σέ κακή κατάστασι... 'Η άληθεια είνε πως δέν την αγαπούσα. Θά την έκαμα όμως εύχαριστός σύντροφο της ζωής μου, μά και με διάλεξε μέσα σέ τόσους άλλους για να την παρηγορώ, μά ή είμαρμένη τάφερε άλλοίως τά πράγματα... Και ή οικογένειά της δυστύχησε και τη στιγμή αυτή που σου γράφο κλαίω σάν μικρό παιδί...

II

18 8/βρίοιν

Χαίρε φίλε μου! 'Ο Μιχαήλ μούφερε τόν Πλούταρχο. Σ' εύχαριστώ... Στο βιβλίό αυτό θά βρω την παρηγοριά που μου χρειάζεται. 'Εξ άλλου δέν ζω και τόσο κακά έδω, στο μικρό μου χωριό. 'Ο έφημέριος, ό γιανός και οι άλλοι άνθρωποι μ' αγαπούν...

Τά μεσημέρια γάθουμαι κάτω απ' τόν πλάτανο και διαβάζω...

Προχθές ήρθε και μ' άντάμωσε και ό κ. Τ... τόν όποιο είχα γνωρίσει στο Πατάτιο. Τραβήχτηκε κι αυτός στην έξοχη για ν' άποφύγη τις ταραχές.

Είνε καλός και τίμος άνθρωπος. Τόν συντρόφευε και ό άρραβωνιαστικός της κόρης του. Νέος άρκετά, αλλά χωρίς κανένα ένδιαφέρον... Καλή νύχτα σου!...

III

24 8/βρίοιν

Λορέντζε είμαι εύτυχής! 'Εκαμα μία γνωριμία που μ' έχει κατασυχνηήσει. Ξέρεις, βέβαια, για ποιά πρόκειται. Για την Θηρεσία. Είνε τόσο όμορα! Σωστός άγγελος!...

Πόσο γλυκειά!...

Τί γοητευτική!...

Την βρήκα να ζωγραφίζει κάτι. Μόλις μ' άντίκρυσε ταραχθηκε κάπως κι' έστειλε ένα ύπρηθη να καλέση τόν πατέρα της.

— Δέν σάς περμμένα, μούπε. Καθήστε, ό πατέρας μου δέν θ' άργήση...

Πραγματικώς ό πατέρας της, ό κ. Τ... για τόν όποιο σου γράφα προχθές, δέν άργησε να γυρίση, μού μίλησε πολύ φιλικά και μ' εύχαρίστησε για την επίσκεψή μου.

'Εν τώ μεταξύ ή Θηρεσία πήρε από τό χέρι τη μικρή της αδερφούλα κι' έφυγε. 'Ο πατέρας τους μού τις έδειξε καθώς έφευγαν και μούπε.

— Να ήμετες όλοι...

'Ηθελε να μού πη με τά λόγια αυτά τι δυστυχίες χτύπησαν κι' άφάνισαν την οικογένειά του.

'Όταν έμείναμε μόνον μιλήσαμε για διάφορα πράγματα. 'Όταν σηκώθηκα να φύγω ξαναγύρισε ή Θηρεσία και μού ειπε με καλοσύνη:

— Δέν μένουμε και μακρυσά... 'Ελπίζω πως θάρχεστε να περνούμε τις βραδύες μαζί...

Με τι χαρά γύρισα σπίτι μου!

'Αχ! Λορέντζε! Πόσο άλαφράνιε την καρδιά ή έμορφή και πώς βαλοσαμάνει τούς πόνους!

IV

28 8/βρίοιν

Είμαι καλά Λορέντζε. Είμαι σάν τόν άρρωστο που κοιμάται; δέν αισθάνεται τούς πόνους του. 'Όλη την ήμέρα μου την περνώ στού κ. Τ... ό όποίος μ' αγαπά σάν παιδί του. Πόσο την συμπαθώ την οικογένεια αυτή! Μόνον ό μνηστήρ της κόρης τού κ. Τ... με στενοχωρεί λιγάκι. Δέν τόν μισώ. Θάθελα όμως να μη τόν συναντώ, να μη τόν βλέπω... 'Ο κ. Τ... μού ειπε πως είνε νέος καλός, εύγενικός, έμπορευτικός. Τί σημαίνει όμως; μού φαίνεται τόσο μονοκόμματος!...

Για να λημονώ τις θλίψεις μου άνελαβα να κάνω μάθημα στην μικρούλα αδελφή της Θηρεσίας την μαθαίνω να διαβάζη και να γράψη; Δέν ξέρω γιατί τά παιδιά μ' αγαπούν τόσο. Κι' εγώ όμως βρισκόμα μαζί τους παρηγοριά. Είνε όμως τόσο χαριτωμένη ή μικρούλα αυτή. 'Όταν με βλέπει πηδά και μ' άγκαλιάζει χαρούμενη κολλά τά δροσερά χειλάκια της στα χείλη μου... Βρίσκει κανείς με τά παιδιά παρηγοριά που δέν τού την χαρίζουν οι μεγάλοι...

V

12 Νοεμβρίοιν

Βρέχει, άστράφτει, βροντάει!...

Κλεισμένος στο σπίτι μου σου γράφο. Προ έξ έφτά ήμερών πήγαμε ένδρομή. 'Ησαν μαζί μου ό κ. Τ... ή Θηρεσία, ό μνηστήρ της 'Οδουάρδος και ή μικρή μαθήτρια 'Ισαβελλίνα. Πήγαμε να έπισκεφθώμε τό σπίτι τού Πετράρχη στο 'Αρχονά. 'Η ήμέρα ήταν όμορα, ήλιόλουστη, γλυκειά. 'Η χαρά αυτή της φύσεως είχε μεταδοθει και στη Θηρεσία. 'Ω Λορέντζε να την έβλεπες. Στα μάγουλά της άνθιζαν τριαντάφυλλα, τά μάτια της ήταν φεγγαρόβολα. 'Η φωνή της ήταν πεύ γλυκειά απ' τούς κελαιδισμούς τών πουλιών. Την έβλεπα με τόση λαχτάρα!...

'Ο πατέρας της πήγαινε έμπρός με τόν 'Οδουάρδο. 'Εγώ έβράδινα πλάι της. Πίσω άκολουθούσε ό κηπουρός κρατώντας την 'Ισαβελλίνα στην άγκαλιά του.

— Είσθε εύτυχισμένη σήμερα, είπα κατασυχνημένος στη Θηρεσία.

Αυτή με κτύπησε κατάματα με τό φλογερό της βλέμμα και κινήθηκε με δειλή τρεμάμενη φωνή:

— Είμαι τόσο δυστυχής!

Θεέ μου! αυτή δυστυχισμένη! Τά λόγια της αυτά μού κατασάραξαν την καρδιά. Ποιδ μυστικό την έβασάνιζε άραγε; ό προσεχής γάμος της με τόν 'Οδουάρδο;

'Ασφαλώς έπρόκειτο γι' αυτό. Και δέν έτόλμα να της πώ πιά τίποτε μέχρι της στιγμής που φτάσαμε κοντά στο 'Αρχονά! Πανύψηλες βελανιδιές και άλλα άγρια δέντρα πρασινοβο-

χωριό. 'Ο έφημέριος, ό γιανός και οι άλλοι άνθρωποι μ' αγαπούν...

λούσαν γύρω μας. Ἡ Θηρεσία ἀναστενάξε :

— Πόσες φορές, εἶπε, δὲν ἀναπαύτηκα γάτο ἀπὸ τὸν ἴσιον τῶν δέντρων αὐτῶν ! Τὸ περισπῆμένο μάλιστα καλοκαίρι ἐχόμοινα ταχτικά ἐδῶ μὲ τὴ μητέρα μου.

Συγχρόνως οἱ λυγμοὶ τὴν ἐπνίξαν καὶ ἔμεινα μερικά βήματα πίσω μὴ θέλοντας νὰ ἰδῶ τὴ δάκρυά της. Ἡ καρδιά μου χτυποῦσε. Τὴν ἐπλησίασα καὶ τὴν ρώτησα δειλιά :

— Ποῦ εἶνε ἡ μητέρα σας τώρα ;

Μοῦ ἀπάντησε :

— Πρὸ πολλῶν ἑβδομάδων ξη μὲ τὸν ἀδελφὸ της στὸ Πατάβιο, μακριὰ ἀπὸ μᾶς καὶ ἴσως γιὰ πάντα.

— Καὶ ὁ πατέρας σας ;

Ἐορίξε ἓνα βλέμμα στὸν πατέρα της, ὁ ὁποῖος προχωροῦσε ἐμπρὸς καὶ μοῦ εἶπε ζωνώνοντας περίλυπα τὸ κεφάλι της :

— Ὁ πατέρας μου τὴν ἀγαποῦσε πολὺ. Ἀναγκάστηκε ὁμως νὰ τὸν ἐγκαταλείψῃ ἐξ αἰτίας τῆς ἰσχυρογνωμοσύνης του.

Βλέποντας ὅτι τὴν ἐκύτταζε μ' ἀπορία, μὴ ἐννοοῦντας τὰ λεγόμενά της, συνέχισε :

— Ὁ πατέρας μου ἔπιμενε νὰ παντρευτῶ τὸν Ὀδοῦρδο. Ἡ μητέρα μου δὲν τὸ ἤθελε τὸ συνοικέσιο αὐτό. Ἡ ὁμόνοια καὶ ἡ ἀγάπη μὲς' στὸ σπίτι μας χάθηκε. Ταχτικά φιλονεικοῦσαν γιὰ τὸ ζήτημα τοῦ γάμου μου. Ἡ μητέρα μου ἀντιστέκονταν ὅσο μποροῦσε. Τέλος ἀναγκάστηκε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ σπίτι καὶ νὰ πᾶσὶ τὸν ἀδελφὸ της.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἡ Θηρεσία ἐσιώπησε. Τὰ μάτια της ἦσαν βουρζωμένα.

— Καὶ πῶς, τὴν ρώτησα τότε, ἐδεχτήκατε τὸ συνοικέσιο αὐτό ;

Ἐζοῦνησε περίλυπα τὸ κεφάλι της καὶ μοῦ ἀπάντησε :

— Τί θέλατε νὰ γίνω ;

Ἐποσέθηκα στὸν πατέρα μου καὶ δὲν μποροῦσα νὰ πᾶσω τὸν λόγο μου πίσω.

Ἄχ ! Λορέντζε, εἶνε ἀδύνατον νὰ φαντασθῆς πόσο μὲ συνεζίνησε ἡ ἱστορία αὐτή. Μοῦ ἐσπάραξε τὴν καρδιά. Ἡ φτωχὴ κόρη ! Ἦταν ἀναγκασμένη μ' ἐνοῦθῃ μ' ἔβλεπε ἄνθρωπο τὸν ὁποῖον δὲν ἀγαποῦσε. Τὰ δάκρυα ἔτρεχαν ποτάμι ἀπὸ τὰ μάτια της, ἡ συγκίνησή της ἦταν ἀπερίγραπτη.

— Μὲ συγχωρεῖτε, μοῦ εἶπε μὲ τρεμάμενη φωνή. Ἡ καρδιά μου ἦν βαρῶν καὶ ἤθελα ν' ἀνακουρισθῶ λιγάκι. Ἄν ἔξεραε πόσο ὑποέροω. Ἐγὼν χωρὶς νὰ τὸ θέλω ἀφορμὴ νὰ διαρεθῇ ἡ οἰκογένειά μου. Θυμώμαι τὴ δυστυχισμένη μου μητέρα ! ἀναγκάστηκε νὰ παρακαλῆ καὶ γονατιστῇ τὸν πατέρα μου γιὰ τὴ διάλυση τοῦ συνοικείου αὐτοῦ. Ὁ πατέρας μου ὁμως δὲν τὴν ἀκούσε. Ἐφυγε... καὶ τώρα πᾶ δὲν μπορῶ οὔτε νὰ τῆς γράψω, οὔτε ἐπιστολὴ της νὰ λάβω.

Ὁ πατέρας μου θύμωσε τόσο γιὰ τὴ φυγὴ της, ὥστε δὲν θέλει οὔτε τῶνομά της ν' ἀκούσῃ. Ἄν ἤξερε τί κακὸ μοῦ κάνει ὁ πατέρας μου μ' ἔλ' αὐτά ! Αἰσθάνομαι καλὰ ὅτι δὲν ἀγαπῶ, ὅτι δὲν ἔ' ἀγαπήσω ποτὲ τὸν Ὀδοῦρδο.

Φαντάσω Λορέντζε ποιά ἦταν ἡ θέσις μου τὴ στιγμὴ αὐτή. Οὔτε νὰ τὴν πρηγορήσω μποροῦσα, οὔτε νὰ τὴν συμβουλεύσω.

— Σὰς ἐξορκίζω, μοῦ εἶπε, φυλάξτε τὸ μυστικόν μου.

Σὰς τὰ εἶπα ἔλ' αὐτά γιατί εἶχα ἀνάγκη νὰ βοῶ χάποιον νὰ κλάρῃ μαζί μου. Δὲν βρήκα κανέναν ἄλλον γιὰ νὰ τὰ ἐμπιστευθῶ, ἐκτὸς ἀπὸ σᾶς.

Φτωγὲ μου ἄγγελε ! Θὰ ἤμωνα πρόθυμος νὰ κλαῖω νύχτα καὶ μέρα γιὰ νὰ ἐλαττώσω τὴ λύπη σου, γιὰ νὰ μαλακώσω τὸν πόνο σου. Ἡ ζωὴ μου εἶνε δική σου. Θὰ τὴν ἀφιερῶσω ὀλόκληρη γιὰ τὴν εὐτυχία σου. Τὶ δυστυχισμένη, ἀλήθεια, Λορέντζε, ἡ οἰκογένεια τοῦ κυρίου Τ... Πόσο δυστυχισμένη κάνει τὴν κόρη του μὲ τὴν ἰσχυρογνωμοσύνη του ὁ ἄνθρωπος αὐτός ! Καὶ ὁμως εἶνε ἀγαθὸς ἄνθρωπος. Ἀγαπάει τὴν κόρη του καὶ συχνὰ μιλάει γι' αὐτὴν μὲ συμπάθεια καὶ ὁμως πρόκειται νὰ τὴν καταστήσῃ δυστυχισμένη μὲ τὸν γάμο αὐτό, τὸν ὁποῖον ἐπιθυμῆ ὁμως καὶ μόνο γιὰ νὰ συγγενέρῃ μ' ἓναν ἄνθρωπο ἰσχυρὸ καὶ πλούσιον...

Σ' ἀφήνω, Λορέντζε. Ὁ Μιχαὴλ μὲ καλεῖ νὰ γευματίσω. Θὰ

σοῦ συνεχίσω τὴν διήγησή μου σ' ἄλλο μου γράμμα.

V I

17 Νοεμβρίου

Σοῦ συνεχίζω τὴν ἐπιστολή μου, φίλε μου. Όταν ἐφτάσαμε στὸ σπίτι τοῦ Πετρόραχη εἶνε ἀδύνατον νὰ φαντασθῆς πόσο συγκινήθηκα. Τὸ βρήκαμε ετοιμόροπο. Ἀσφαλῶς δὲ σὲ μερικά χροῖνα θὰ γχορμισθῇ καὶ εἶνε θλιβερὸ αὐτὸ προκειμένου γιὰ τὴ στέγη ἐνὸς τόσο μεγάλου Ἱταλοῦ ποιητοῦ.

Ὅταν ἐγυρισάμε ἡ Θηρεσία, ὁ πατέρας της καὶ ὁ Ὀδοῦρδος μ' ἄφησαν καὶ πῆγαν σπίτι. Ἀποτραβήχτηκα καὶ ἐγὼ στὸ δικό μου. Ἦθελα νὰ μείνω μόνος γιὰ νὰ σκεφθῶ ὅσα μοῦ συνέβησαν καὶ νὰ σοῦ γράψω.

Ἐξέχασα νὰ σοῦ πῶ πῶς στὸ γυρισμό μας ἀπ' τὴν ἐξδρομή, συνώδευσε διαρκῶς ἡ Θηρεσία ὁ μνηστήρ της. Τῆς μιλοῦσε διαρκῶς μ' ἓνα ἄφος σὰν νὰ διέτασσε.

Ἄν ἤξερες, Λορέντζε, πόσο μὲ στενοχωρεῖ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος...

Ὅπως ἔμαθα ὁ Ὀδοῦρδος φεύγει μετὰ μερικὲς ἡμέρες γιὰ τὴν Ρώμη, ὅπου πέθανε κάποιος ἐξ ἀδελφῶς του. Πρόκειται νὰ διεκδικήσῃ τὴν κληρονομιά τὴν ὁποῖαν κατεκτήτησαν διάφοροι ἄλλοι συγγενεῖς του.

Καλὴ νύχτα, Λορέντζε. Φύλαξε τὶς ἐπιστολές αὐτὲς πού σοῦ στέλνω. Θέλω νὰ τις διαβάξω μιά μέρα, ὅταν θὰ εἶμαι μόνος καὶ ἔρημος, ὅταν ἡ Θηρεσία θ' παντρευτῇ τὸν ἄνθρωπο αὐτόν, ὅταν δὲν θὰ τὴν βλέπω πιά, ὅταν θὰ τὴν χάσω γιὰ πάντα.

Ἐγίαινε...

V II

22 Νοεμβρίου

Μετὰ τρεῖς ἡμέρες ὁ Ὀδοῦρδος φεύγει γιὰ τὸ ταξίδι του. Θὰ τὸν συνοδεύσῃ ὁ πατέρας της Θηρεσίας ὡς τὰ σύνορα. Μοῦ ἐπρότειναν νὰ τοὺς ἀκολουθήσω καὶ ἐγὼ, ἀρνήθηκα ὁμως, ἐπειδὴ θέλω νὰ φύγω γιὰ τὸ Πατάβιο.

Θὰ μπορῶ νὰ φύγω ὁμως ;

Θὰ μείνω ἐδῶ ;

Θὰ μὲ κρατήσῃ ἡ γοητεία της ;

Δὲν θέλω νὰ καταγραφθῶ τὴν ἐμπιστοσύνη τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν.

Συντροφίσει τὴν κόρη μου ὅσο θὰ λείπω, μούλεγε προχθὲς ὁ πατέρας της Θηρεσίας.

Νὰ συντροφίσω τὴν κόρη του ; Νὰ μείνω μαζί της ;

Μὲ παίρνει λοιπὸν γιὰ πέταινο ; Μὲ φαντάζεται γιὰ Σωκράτη ;

Νὰ μὲνο ψυχρὸς κοντὰ στὸ ἀγγελικὸ αὐτὸ πλάσμα πού γεννήθηκε γιὰ ν' ἀγαπᾶ καὶ ν' ἀγαπιέται ;

Δὲν κατάλαβε λοιπόν, ὅτι ὁσάκις τοῦ μιλάω γιὰ τὴν κόρη του συγχίζομαι, τρανιζῶ, ἀλλάζω ὄψη, εἶμαι σὰν τὸ ληστὴ, μπρὸς

στὸ δικαστήριό του ;

Χθὲς ἤλθε σπίτι μου ὁ Ὀδοῦρδος γιὰ νὰ μοῦ παραδοῖσῃ τὸ κυνηγετικὸ ὄπλο πού τοῦ εἶχα δανείσει πρὸ ἡμερῶν. Ὅταν μ' ἀποχαιρέτησε, προκειμένου νὰ ταξιδέρῃ, τὸν ἀγκάλιασα φιλικὰ, ἄν καὶ αὐτὸς ἦταν ἀδιάφορος ἀπέναντί μου.

Δὲν τὸν συμπαθῶ, δὲν μπορῶ ὁμως ν' ἀλλάξω καὶ τὴν καρδιά μου. Ποῖος ἔχει τί μᾶς ἐπιφυλάσσῃ τὸ μέλλον ;...

V III

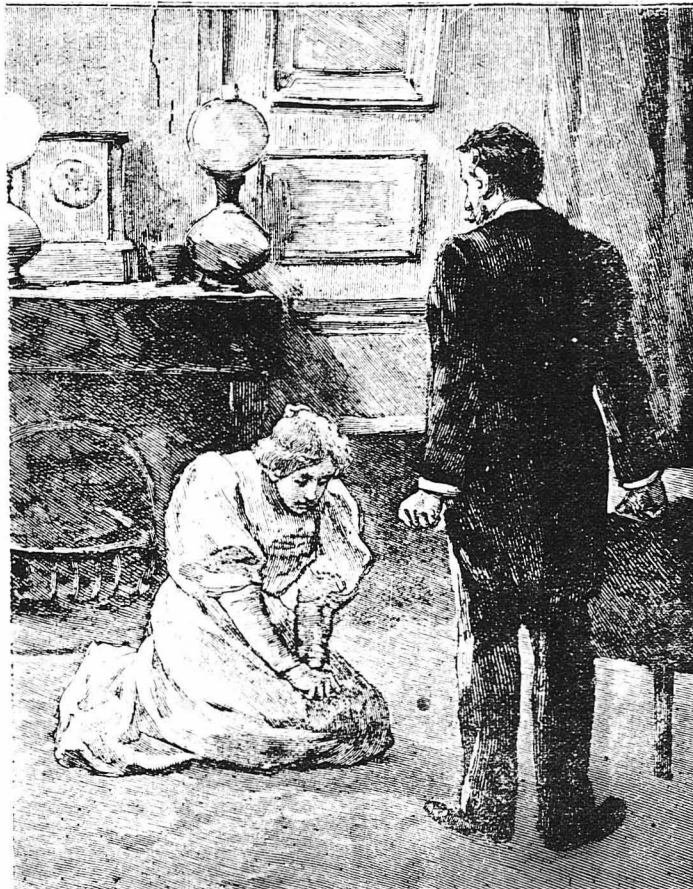
27 Νοεμβρίου

Ὁ Ὀδοῦρδος ἀνεχώρησε... Κι' ἐγὼ !... Ἐγὼ θὰ μείνω κοντὰ στὴ Θηρεσία, ὅσο νὰ γυρισῇ ὁ πατέρας της. Κατόπι θὰ φύγω, καὶ θὰ ἀφύω χωρὶς ἄλλο. Χαῖρε...

I X

3 Δεκεμβρίου

Περνώντας σήμερα τὸ προῖ κάτω ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ κ. Τ... ἄκουσα γλυκοὺς καὶ παθητικοὺς ἴηους κιθάρας. (Ἀκολουθεῖ)

Ἀναγκάστηκε νὰ παρακαλῇ γονατιστῇ τὸν πατέρα μου...